

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra filozofie a spol. věd

Posudek vedoucího/opponenta diplomové práce *nehodící se škrtně

Jméno autora/ky	Adéla Ledvinová				
Název práce	Erich Fromm a společenský charakter				
Studijní obor	Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání – Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání				
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Jan Černý, Ph.D.				
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)					
Konzultant práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)					
Rok obhajoby	2023				
Rozsah práce (počet stran vlastního textu + přílohy zvlášť):					
Obrazová příloha	ano - ne	Tabulky a grafy	ano - ne	Další přílohy	ano - ne

Použitá literatura (počet):

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Práce si klade za cíl „přiblížit čtenáři sociálně psychologickou koncepci Ericha Fromma“. Prostřednictvím referátů z Frommových knih chce „objasnit myšlenky sociálního charakteru, ale i umění lásky, odcizení a uzdravení tzv. nemocné společnosti“. Jádrem práce je představení Frommovy ideje „sociálního charakteru“, k tomuto jádru autorka přidala referát o několika Frommových myšlenkách, které jsou podle ní součástí širšího komplexu Frommových představ o sociálním charakteru a jeho vztahu k charakteru individuálnímu.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metoda</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	dobrá	s výhradami	špatná

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

- a) Hlavním problémem práce je určitá mechaničnost její metodologie. Autorka postupně probírá několik Frommových knih, v nichž se objevuje téma společenského charakteru nebo téma, u něž autorka nachází nějakou souvislost s myšlenkou společenského charakteru, a referuje o nich. Ve výsledku tak vzniká trochu nesourodý přehled Frommových myšlenek, v němž se určité věci bez dalšího vysvětlení opakují. Před čtenářem se postupně vrší jednotlivé Frommovy knihy, není ale vždy jasné, odkud kam autorčin výklad míří. Opakování témat, především pak ústředního tématu společenského charakteru, neslouží k tomu, aby se autorka pokusila shrnout chronologický vývoj Frommova myšlení v této věci; ale aspoň lze říci, že je Frommova idea sociálního charakteru osvětlena z různých úhlů pohledu.
- b) Autorka v podstatě nepracuje – s výjimkou jedné knihy o Frommovi – se sekundární literaturou (přestože jsem ji k tomu jako vedoucí práce vybízel a literaturou zásoboval), takže jí unikají širší souvislosti Frommova modelu společenského charakteru, jako je Frommův freudo-marxismus, v němž připisuje libidinózní strukturu samotné společnosti a uvažuje o společenském nevědomí. Chybí také přiblížení diskuse kolem tohoto Frommova pojmu: klasičtí psychoanalytici na jedné straně a sociologové na straně druhé často Frommovu teorii společenského nevědomí odmítali; Fromm bývá zařazován do proudu interpersonální psychoanalýzy, jeho pozice je ovšem originálnější, protože uvažuje o „charakterové struktuře“ celé společnosti a jejím formujícím vlivu na individuální charakter, nikoliv pouze o podmíněnosti individuálního charakteru vztahem k určitým konkrétním lidem. Vůbec explicitnější vystižení marxistických rysů Frommovy teorie v bakalářské práci chybí – ty se neomezují pouze na práci s marxistickým pojmem odcizení (tomu se naopak autorka věnuje dostatečně).
- c) Autorka relativně na počátku svého výkladu o Frommovi pracuje s jeho pozdní knihou *Mít, nebo být?* (přestože jinak postupuje spíše chronologicky), a snad i proto jí uniká, že opozice dvou existenciálních modů, bytí a vlastnění, o níž píše, je jinou formou Frommovy starší opozice produktivního a neproduktivního charakteru, o níž autorka píše brzy potom. Podobných příkladů by bylo možné najít více – právě pohled na celek Frommova myšlení a jeho vývoj práci chybí.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

- a) Práce je napsána kultivovaným jazykem a téměř bez gramatických chyb.

Otázky k obhajobě práce

- 1) Souhlasíte se základní Frommovou myšlenkou, že každá společnost má určitý charakter, určený na prvním místě její socioekonomickou strukturou, a tento charakter podstatně spoluurčuje individuální charakter jednotlivce? Proč ano, nebo proč ne?
- 2) Dokázala byste stručně vysvětlit, které části Frommovy teorie společenského charakteru byly ovlivněny marxismem?
- 3) V posledním odstavci své práce píšete o tom, že podle Fromma může každý člověk do světa vnést inovace – podle Fromma je ovšem k lepšímu či svobodnějšímu životu člověka potřeba jak proměna jednotlivce, tak celková proměna (moderní kapitalistické) společnosti. Souhlasíte

s touto Frommovou myšlenkou? Nebo jste přesvědčena, že stačí iniciativa přicházející od jednotlivců?

Výsledné hodnocení práce

Práci doporučuji – ~~nedoporučuji~~ k obhajobě. *nehodící se škrtně

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Práce kultivovaným způsobem referuje o Frommově představě společenského charakteru, nedokáže ji ovšem zařadit do širších souvislostí.

Hodnocení: C

.....5.6.2023, Praha.....
datum a místo

.....Jan Černý.....
podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.